

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ

Юрій Василен
асистент кафедри
банківських
інвестицій
ДВНЗ «Київський
національний
економічний
університет
імені Вадима
Гетьмана»

У статті проаналізовано сучасний стан кредитно-інвестиційної діяльності комерційних банків та визначено основні тенденції її розвитку, проведено оцінювання кредитно-інвестиційного портфеля банків України.

Економіка України перебуває на шляху конструктивних перетворень, а за таких умов налагодження стабільного інвестиційного процесу є справою особливого значення. Практичне здійснення інвестицій забезпечується інвестиційною діяльністю комерційного банку, яка є однією із самостійних видів банківської діяльності та важливою формою реалізації його економічних інтересів.

Українські банки мають ще незначний досвід у здійсненні інвестицій, але з кожним роком ці операції зростають. Останнім часом, банківські установи у період кризи значно скоротили інвестиції в реальну економіку та переорієнтувалися на державні боргові зобов'язання, що в кінцевому результаті дозволило збільшити регулятивний капітал та зменшити резерви. Низька активність банків як інвесторів на фондовому ринку пояснюється недостатнім рівнем розвитку його інфраструктури, незначною прозорістю, проведенням великої кількості операцій на неорганізованому ринку та відсутністю широкого вибору інструментів фондового ринку.

В умовах посилення конкуренції в банківській сфері України банки повинні докладати додаткових зусиль для забезпечення подальшого зростання своїх прибутків, а також розширення клієнтської бази. Для цього необхідно розробляти нові продукти, впроваджувати нетрадиційні операції та послуги.

Різні аспекти банківського інвестування, зокрема аналізу кредитно-інвестиційного портфелю досліджували

вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти. Значний внесок зробили: О. Васюренко, О. Вовчак, В. Грушко, М. Денисенко, В. Загорський, А. Кузнецова, Б. Луців, О.Ляхова, Т. Майорова, В. Міщенко, А. Мороз, А. Пересада, Л. Примостка, С. Реверчук, М. Туріанська, І. Хома, І.О. Лютий, Г.Дж. Александер, Дж.В Бэйли, та ін. Дослідження вітчизняних та іноземних науковців свідчить про невід'ємну важливість та необхідність досконалого законодавчого та методичного апарату для розвитку сприятливого інвестиційного клімату для комерційних банків. Саме ці аспекти дозволять банкам передбачити та подолати кризові явища на національному та міжнародному рівнях.

Результати дослідження. Ефективна банківська інвестиційна діяльність, як показує досвід інших країн, значною мірою визначає прогрес розвитку реального сектора економіки. Передусім це обумовлено масштабами зростання економіки в США, країнах Європейського союзу, Японії та інших розвинених країнах і їх потребами в довгострокових ресурсах. У сучасних умовах оптимальна інфраструктура дозволяє банку інвестувати в економіку довгострокові ресурси, оперативно випускаючи і продаючи різні форми боргових зобов'язань, таким чином стимулюючи фондовий ринок компенсувати недостатній рівень капіталізації і рентабельності банку (внаслідок виданих кредитів і інвестицій) за рахунок зростання обороту і скорочення прямих продажів цих зобов'язань на біржах світу.

Аналізуючи динаміку розвитку інвестиційного процесу, можна стверджу-

БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЇ

вати, що інвестиційний потенціал економіки України становить щонайменше 40 млрд. дол. США. Слід зазначити, що впродовж останніх років середньорічний темп приросту інвестицій за рахунок власних та залучених коштів досяг майже 20 %. [1].

Реалізація банківськими установами інвестиційної діяльності має бути пов'язана з прийняттям конкретних рішень у сфері нарощування обсягів банківських інвестиційних ресурсів. Від того, наскільки банки приділятимуть увагу формуванню даних ресурсів залежить їх спроможність здійснювати активні інвестиційні операції.

Розмір інвестиційних ресурсів банків характеризується насамперед величиною кредитно-інвестиційного портфеля як основної складової активів банку і показника напрямів його діяльності з погляду отримання доходу [2]. Економічною основою нарощування кредитно-інвестиційного потенціалу банківської системи є валові заощадження.

Кредитно-інвестиційний портфель банку охоплює як фінансові, так і реальні інвестиції, що наочно проілюстровано на рис. 1.

Формування кредитно-інвестиційного портфеля банку є непростим і досить важливим завданням, оскільки потребує узгодження суперечливих критеріїв: максимізації прибутку та мінімізації ризику. Загалом, виникає необхідність в оптимізації кредитно-інвестиційного портфеля, що дасть змо-

гу підвищити ефективність кредитних й інвестиційних операцій. При цьому основним завданням є визначення оптимального співвідношення між кредитною й інвестиційною діяльністю комерційного банку. У зв'язку з цим дослідимо тенденції зміни основних показників кредитно-інвестиційного портфеля вітчизняних банків, що наведена в табл. 1.

Як свідчить табл.1, станом на 01.01.2012 р. кредитно-інвестиційний портфель (КІП) банків в Україні склав 268095,39 млн. грн., що на 42881,69 грн. більше, ніж за аналогічний період 2011 р., але на 4255,33 млн. грн. менше, ніж у 2010 р. У ці зазначені періоди значного нарощування обсягів кредитно-інвестиційного портфеля вітчизняними банками не спостерігається. Причиною цього може бути збільшення банками резервів під заборгованість клієнтів, яка вираховується із загального показника кредитно-інвестиційного портфеля.

Лідером за обсягом кредитно-інвестиційного портфелю в Україні є «Приватбанк», друге місце посідає «Ощадбанк», а на третьому - «ВТБ».

Приріст кредитного портфеля у 2012 році склав 1,06%, тоді як у 2011 році даний показник дорівнював 1,8%, що вплинуло також і на динаміку валового внутрішнього продукту за відповідні періоди. Отримання довгострокових кредитів на інвестиційні цілі стикається із труднощами як із сторони пози-

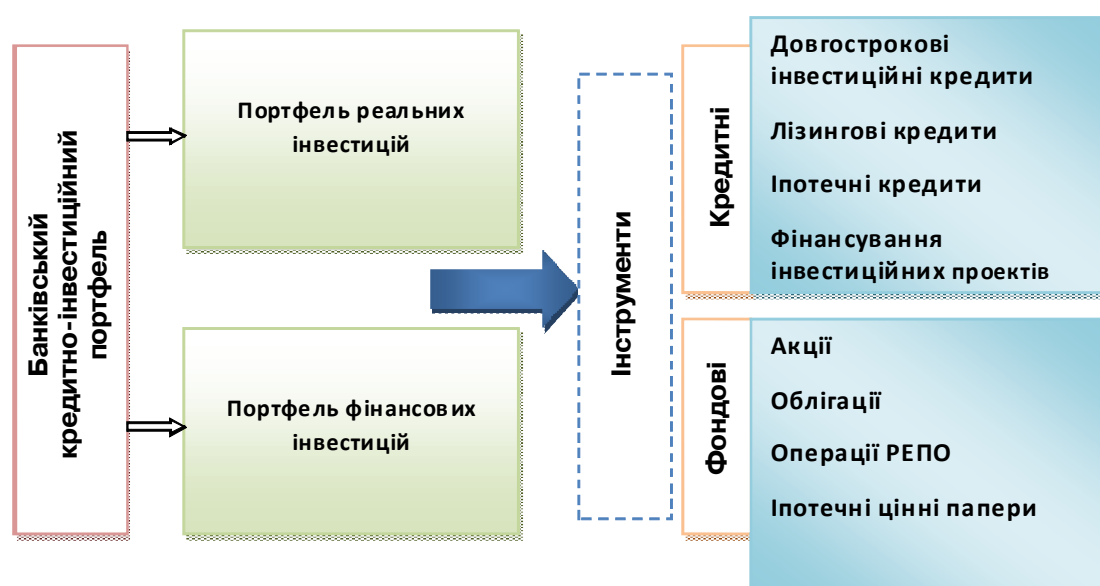

Рис. 1. Банківський кредитно-інвестиційний портфель та його основні структурні елементи*

* Складено автором самостійно

Структура кредитно-інвестиційного портфеля комерційних банків України*

№	БАНК	2010р, млн. грн	Питома вага (%)	2011р, млн. грн	Питома вага (%)	2012р., млн. грн	Питома вага (%)
1	Приватбанк	93189,87	0,41	100987,17	0,37	107578,69	0,4
2	Ощадбанк	49234,79	0,22	63211,38	0,24	63743,42	0,24
3	ВТБ	26774,67	0,12	28552,02	0,1	28246,64	0,1
4	Альфа-банк	18575,75	0,08	19595,91	0,08	20809,42	0,07
5	Фінанси і кредит	17158,58	0,07	16781,16	0,07	16956,31	0,06
6	Дельта-банк	7607,46	0,04	15558,31	0,05	14735,57	0,05
7	Пумб	12672,58	0,06	23409,44	0,09	20280,67	0,08
	Всього:	225213,7	100,00	268095,39	100,00	272350,72	100,00

*Складено автором самостійно

чальника, так і кредитора. Перший, в умовах рецесії, фіксує падіння прибутків та не може залучати дорогі фінансові ресурси на тривалий період. Другий детальніше оцінює кредитні, макроекономічні, політичні та інші ризики та не має змоги знизити вартість фінансових ресурсів.

Аналізуючи роль банків у формуванні інвестиційного потенціалу банківської системи, можна стверджувати, що їх питома вага в загальному обсязі джерел має волатильну динаміку, останнім часом спостерігається незначне зростання.

Загалом, можна виділити ознаки, які характеризують кредитно-інвестиційну діяльність банку: надання грошових коштів на довгостроковій основі на умо-

вах платності, поверненості, строковості з метою реалізації інвестиційних проєктів.

Варто зазначити, що підвищення ефективності кредитно-інвестиційної діяльності банків і встановлення оптимального співвідношення між кредитуванням та інвестуванням базується на [3]:

- системі пріоритетів щодо кредитної чи інвестиційної діяльності;
- оцінці ефективності кредитування та інвестування;
- визначення переваг та оптимального співвідношення між кредитною й інвестиційною діяльністю

Вважаємо за доцільне також виділити тенденції інвестиційної діяльності вітчизняних комерційних банків, що представлені на рис. 2.

*Складено автором самостійно

Зазначені тенденції не вичерпують усіх можливих чинників, що дійсно впливають на ефективність інвестиційної діяльності комерційних банків.

На основі проведених досліджень можливо зробити наступні висновки:

По-перше, варто зазначити, що за останні роки в Україні значно покращилися умови для ведення ефективної кредитно-інвестиційної діяльності.

По-друге, за період з 2011 по 2012 рр. спостерігається незначне зростання інвестиційної активності банків.

По-третє, комерційні банки продовжують політику зменшення обсягів вкладень у корпоративні цінні папери, одночасно збільшуючи їх у державні; інвестують у цінні папери на продаж та до погашення; не зацікавлені у прямих інвестиціях в асоційовані та дочірні компанії, а також в торгівлі цінні папери; продовжують політику зменшення обсягів вкладень у корпоративні цінні папери, одночасно збільшуючи їх у державні; зацікавлені в зростанні іноземного капіталу у складі вітчизняних банків.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Згривець Л.Ф.* Регулювання діяльності іноземних інвесторів // *Фінанси України: журнал.* - 2008. - № 8. - С. 90-94.

2. *Ляхова О.О., Т.П. Шокало.* Кредитно-інвестиційний портфель банків та його вплив на фінансування інвестиційних проектів в Україні. [Електронний ресурс]: - Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ech/2011_5-6/2011_5_6/58_61.pdf

3. *Кириченко О.* Діяльність українських інвестиційних банків / О. Кириченко // *Банківська справа.* - 2009. - №2. - С. 57.